

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 20¹, 21, 22, 23, 26, 29, 49, 50, 55, 56, 57, 63 STRAIPSNIŲ, DVYLIKTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO, 54 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 15¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-1001 10 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 22¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 13¹, 20³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO NR. XIV-1169 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 16, 21¹, 22, 31 IR 73² STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TOLIAU – PROJEKTAI)
(TAP-22-1962, TAP-22-1963, TAP-22-1964, TAP-22-1965, TAP-22-1966)
(TAIS NR. 22-14744(2), 22-14746(2), 22-14747(2), 22-14745(2), 22-14748(2))

Nr.
Vilnius

Skubos tvarka įvertinę Projektų ir kartu su jais pateiktų dokumentų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pažymėtina, kad rašte, kuriuo Projektai teikiami išvadai gauti, nurodyta informacija, kad Projektai derinti darbo tvarka. Kadangi po šio derinimo liko nemažai nesuderintų pastabų, siūlome, laikantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės darbo reglamentas), 33 punkto reikalavimų, rengėjui nesutinkant su išvadais teikiančių subjektų pateiktomis pastabomis ir pasiūlymais, organizuoti suinteresuotų institucijų pasitarimą, jeigu nesutarimų pašalinti nepavyksta kitais būdais. Atsižvelgdami į tai, manome, kad prieš svarstant Projektus Vyriausybėje, turėtų būti tinkamai įgyvendinta minėta Vyriausybės darbo reglamento 33 punkto nuostata.

2. Projektuose (Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 20¹, 21, 22, 23, 26, 29, 49, 50, 55, 56, 57, 63 straipsnių, dvyliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo, 54 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir Įstatymo papildymo 15¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1001 10 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr. 1) 2 straipsnyje, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 5 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 22¹ straipsniu įstatymo projekto (toliau – Projektas Nr. 2) 2 straipsnyje) numatyti reikalavimai konkurso laimėtojų, kuris būtų fizinis asmuo, gauti leidimą gyventi Lietuvoje, arba konkurso laimėtojų, kuris būtų juridinis asmuo, kitos valstybės narės juridinis asmuo ar kitos organizacijos padalinys, įsisteigti Lietuvoje neatitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 49–54

straipsnių nuostatų, kurie užtikrina, kad savarankiškai dirbantys asmenys ir specialistai arba juridiniai asmenys, kurie nurodyti SESV 54 straipsnyje ir kurie teisėtai vykdo veiklą vienoje valstybėje narėje, gali: i) nuolat ir nepertraukiamai vykdyti ekonominę veiklą kitoje valstybėje narėje (įsisteigimo laisvė – SESV 49 straipsnis) arba ii) laikinai siūlyti ir teikti paslaugas kitoje valstybėje narėje, likdami savo kilmės šalyje (laisvė teikti paslaugas – SESV 56 straipsnis). Laikantis SESV, nacionaliniuose teisės aktuose turi būti panaikinta diskriminacija dėl pilietybės, todėl šiuo atžvilgiu būtina patikslinti Projektus. Pažymėtina, kad pastabas šiuo klausimu teikė keletas suinteresuotųjų institucijų (Teisingumo ministerijos 1.3 pastaba, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 3 pastaba, Konkurencijos tarybos 1 ir 2 pastabos), tačiau derinimo pažymoje pateiktas pagrindimas yra nepakankamas, laikantis Europos Sąjungos teisės viršenybės principo būtina patikslinti teisės aktus, atsisakant nuostatų dėl privalomo įsisteigimo Lietuvos Respublikoje.

3. Projektuose pateikiamos nuorodos į Vyriausybės nutarimą dėl elektrinių plėtros jūrinėje teritorijoje, Konkursų organizavimo ir leidimų išdavimo tvarkos aprašą, Prekybos elektros energija taisykles ir kitus žemesnės galios teisės aktus, tikslintinos, remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), 77 punktu – aukštesnės teisinės galios teisės akte turėtų būti vengiama nuorodų į *konkrečius* žemesnės galios teisės aktus; tokiu atveju gali būti formuluojama nurodant ne konkretų, o bendrinį teisės akto pavadinimą ir subjektą, kuris tvirtina tą teisės aktą. Šiuo požiūriu būtina sistemiškai peržiūrėti visus keičiamus teisės aktus.

4. Siekiant užtikrinti, kad teisės aktu nustatytas teisinis reguliavimas atitiktų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymą ir būtų logiškas, nuoseklus, glaustas ir suprantamas, Projekto Nr. 1 ir Projekto Nr. 2 nuostatos dėl Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 ir 22¹ straipsnių nuostatos tikslintinos – tiek straipsnių tekste, tiek aiškinamajame rašte siūlome pagal visiems suprantamus ir aiškius kriterijus atskirti šiomis nuostatomis reguliuojamus teisinius santykius.

5. Siūlytume Projektuose nevertoti konkrečios įstaigos – Lietuvos energetikos agentūros – pavadinimo. Praktikoje dažnai iškyla sunkumų tokioms įstatymuose numatytoms įstaigoms keičiant įstaigos teisinę formą, statusą ar pavadinimą, kai kartu būtina keisti susijusius įstatymus – procesas užtrunka ir sprendimai yra priimami lėtai. Tai neatitinka teisėkūros ekonomiškumo ir proporcingumo principų, todėl siūlome naudotis kitomis sąvokomis, kaip antai „energetikos ministro įgaliota įstaiga“, o visus argumentus, kodėl tai turėtų būti būtent viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra, išdėstyti aiškinamajame rašte. Šios pastabos šviesoje būtina papildyti aiškinamąjį raštą nuostatomis dėl Projekte Nr. 1 minimos Vyriausybės įgaliotos institucijos – koks subjektas turimas omenyje.

6. Atkreipiamė dėmesį, kad Projektuose nurodyti terminai yra skaičiuojami skirtingai (pavyzdžiui, Projekte Nr. 1 – „2 darbo dienas“ ir „30 kalendorinių dienų“). Siekiant aiškumo, siūlytume suvienodinti terminų skaičiavimo metodą, Projektuose nurodant visus terminus vienodai.

7. Projekte Nr. 1 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio 5 dalis ir Projekte Nr. 2 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22¹ straipsnio 4 dalis tikslintinos, numatant esminę sąlygą arba subjektą, nes pati nuostata, kad leidimai išduodami konkurso būdu stokoja teisinio aiškumo.

8. Projekte Nr. 1 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio 10 dalies 2 punktas ir Projekte Nr. 2 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22¹

straipsnio 9 dalies 2 punktą tikslinti, atsižvelgiant į atitinkamai 24 dalies 4 punkte ir 21 dalies 4 punkte nurodytą formuluoję „*įsipareigoja* laikytis (vietoje „laikysis“).

9. Projekte Nr. 2 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22¹ straipsnio 12 dalyje nurodytas vystymo mokestis gali būti didinamas suma, ne mažesne kaip 5 milijonai eurų. Svarstytina, ar ši suma, atsižvelgiant į rinkos dalyvių pastabas, nėra per didelė, vertinant rengėjų pateiktus pavyzdžius apie kitose šalyse (tokiose kaip Jungtinės Amerikos Valstijos ir Danija) vystytojų pasiūlytas sumokėti sumas dėl teisės vykdyti jūrinio vėjo projektus – neaišku, ar Lietuvoje planuojami projektai savo apimtimi (galia) ir biudžetu yra tapatūs kitų valstybių projektams. Siūlome patikslinti šį reikalavimą arba papildomai pagrįsti jį aiškinamajame rašte.

10. Projekte Nr. 1 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio 17 dalyje ir Projekte Nr. 2 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22¹ straipsnio 13 dalyje nurodyta, kad „*konkurso laimėtoju pripažįstamas kitas potencialių konkurso laimėtojų sąraše esantis potencialus konkurso laimėtojas, atitinkantis nacionalinio saugumo interesus*“. Ši nuostata stokoja teisinio aiškumo, todėl yra tikslintina, nurodant, ar „kitas“ būtų „kitas, einantis iš eilės“ arba „antrasis“, ar bet kuris kitas, nepaisant eiliškumo sąraše, atitinkantis nacionalinio saugumo interesus, subjektas.

11. Projekte Nr. 1 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio 21 dalyje ir Projekte Nr. 2 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22¹ straipsnio 18 dalyje nurodytos nuostatos turi būti patikslintos, atsižvelgiant į konstitucinę teisėtą lūkesčių apsaugą keičiant teisinį reguliavimą. Konstituciniai teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principai suponuoją valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius. Šie principai *inter alia* suponuoją tai, kad valstybė privalo vykdyti prisiimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Konstitucinio Teismo 2014 m. balandžio 14 d. nutarimas). Taip pat pažymėtina, kad būtina patikslinti vertinamojo pobūdžio nuostatas „*dėl objektyvių priežasčių*“ (Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio 25 dalis, 22¹ straipsnio 22 dalis), „*atsiradus...poreikiui*“ (Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio 21 dalis, 22¹ straipsnio 18 dalis) arba jų atsisakyti.

12. Atkreiptinas dėmesys, kad Projekte Nr. 1 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22 straipsnio 33 dalyje ir Projekte Nr. 2 dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 22¹ straipsnio 30 dalyje esančios nuostatos dėl projekto pripažinimo ypatingos valstybinės svarbos projektu neatitinka galiojančio teisinio reguliavimo. Pagal Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 3 straipsnio 2 dalį valstybės institucija, inicijuojanti projekto pripažinimą ypatingos valstybinės svarbos projektu, turi pateikti Vyriausybei parengtą projekto galimybių studiją, kurioje būtų pateikta išsami numatomo įgyvendinti projekto analizė techniniu, finansiniu ir ekonominiu požiūriais. Seimas projektą pripažįsta ypatingos valstybinės svarbos projektu priimdamas nutarimą arba įstatymą. Siūlome patikslinti Projektus ir užtikrinti tinkamą pripažinimo procedūros įgyvendinimą.

13. Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 3, 5, 6, 11, 13, 14, 20¹, 20², 22, 30, 32, 48, 49, 51 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 13¹, 20³ straipsniais įstatymo Nr. XIV-1169 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas

Nr. 3) pavadinimas turi būti patikslintas – pavadinime žodis „*ISTATYMAS*“ turi būti rašomas iš naujos eilutės, jos centre.

14. Laikantis Rekomendacijų 207.3 papunkčio reikalavimų, Projektai turėtų būti patikslinti – Projektuose (Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 16, 21¹, 22, 31 ir 73² straipsnių pakeitimo įstatymo projekte, Projekte Nr. 3) likę kai kurie pažymėti pakeitimai iš lyginamųjų variantų, taip pat kiti neatitikimai (pavyzdžiui, neparyškinti straipsnių pavadinimai) ir kt.

15. Pažymėtina, kad rašte, kuriuo Projektai teikiami išvadai gauti, yra nurodytas prašymas svarstyti Projektus skubos tvarka, tačiau Nutarimo projekte nėra papildomo punkto su argumentacija dėl skubos. Būtina patikslinti nuostatas: arba Nutarimo projektą ir aiškinamąjį raštą, pateikiant teisinius argumentus dėl skubos, arba atsisakyti šios nuostatos ir patikslinti raštą, kuriuo Projektai teikiami išvadai gauti.

16. Siūlome aiškinamojo rašto 4 dalyje pateiktą sąvoką „valstybės įgaliota institucija“ patikslinti, siekiant aiškumo.

Teisės grupės patarėja

Renata Adomaitytė-Šliogerienė